

22. 10. 2004

ID: 28664

Subjektivní stránka trestného činu

Námitku zpochybňující subjektivní stránku lze v dovolání uplatnit s odkazem na důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, neboť se může jednat o nesprávné právní posouzení skutku, pokud není zavinění náležitě vyjádřeno v odpovídajících skutkových zjištěních.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 5 Tdo 474/2003, ze dne 6.5.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání, které podal obviněný J. K., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2002, sp. zn. 5 To 454/2002, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 4 T 97/99, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. řádu se zrušuje usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2002, sp. zn. 5 To 454/2002, podle § 265k odst. 2 tr. řádu se zrušují také další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. řádu se přikazuje Městskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Obviněný J. K. byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 7. 8. 2002, sp. zn. 4 T 97/99, uznán vinným trestným činem porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. (ve znění účinném do 31. 12. 1997), kterého se dopustil tím, že jako člen představenstva I. f. B. e., ch., p. a l. p., a. s., se sídlem P., T. 20, a jako pracovník F. I. s., spol. s r. o., se sídlem tamtéž, uzavřel v P. v H. ulici společně s již zemřelým P. H.:

1. dne 5. 4. 1996 s K., a. s., se sídlem P., A. 49, smlouvu o úplatném převodu 71 200 kusů akcií P. b., a. s., SIN 770940004177, v nominální hodnotě 1.000,- Kč za jednu akcii, a to celkem v hodnotě 71.200.000,- Kč;

2. dne 8. 4. 1996 s M. i., a. s., se sídlem P., A. 49, smlouvu o úplatném převodu 1 850 kusů akcií K., a. s., SIN 770950003010, v nominální hodnotě 20.000,- Kč za jednu akcii, a to celkem v hodnotě 37.000.000,- Kč;

3. dne 9. 4. 1996 s K., a. s., se sídlem P., A. 49, smlouvu o úplatném převodu 740 kusů akcií společnosti I. L., a. s., SIN 770940004201, v nominální hodnotě 20.000,- Kč za jednu akcii, a to celkem v hodnotě 34.800.000,- Kč,

a to ačkoli se jednalo o tehdy veřejně neobchodovatelné akcie, přičemž tímto jednáním způsobil I. f. B. e., ch., p. a l. p., a. s., se sídlem P., T. 20, škodu v celkové výši nejméně 89.164.720,- Kč a porušil tím § 17 a § 24 odst. 1 zákona č. [248/1992](#) Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, a jednal tak i v rozporu s odst. 1, 2 části I statutu tohoto fondu.

Za to byl obviněný podle § 255 odst. 2 tr. zák. odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 2 roky, jehož výkon mu byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 4 roky. Podle § 59 odst. 2 tr. zák. byla obviněnému současně uložena povinnost ve zkušební době podle svých sil nahradit škodu způsobenou trestným činem. Postupem podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 tr. řádu bylo dále rozhodnuto o nároku poškozeného I. f. B. d. - K., a. s., na náhradu škody.

Citovaný rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 napadl obviněný J. K. odvoláním, které Městský soud v Praze usnesením ze dne 10. 12. 2002, sp. zn. 5 To 454/2002, podle § 256 tr. řádu jako nedůvodné zamítl. Opis uvedeného usnesení byl obviněnému doručen dne 3. 2. 2003, jeho obhájci a příslušnému státnímu zastupitelství dne 30. 1. 2003.

Proti tomuto usnesení Městského soudu v Praze podal obviněný J. K. dne 18. 3. 2003 prostřednictvím svého obhájce dovolání, a to z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu. Obviněný především uvedl, že ve věci dříve činné soudy se nedostatečně zaobíraly subjektivní stránkou trestného činu, který je mu kladen za vinu, což považuje za zásadní pro posouzení, zda došlo k naplnění všech znaků příslušné skutkové podstaty. Obviněný v této souvislosti poukazuje na některé okolnosti ukončení jeho pracovního poměru ve společnosti F. I. s., spol. s r. o., a současně vyjadřuje svůj nesouhlas s konstatováním odvolacího soudu ohledně subjektivní stránky trestného činu, podle něhož obviněný tím, že nevyužil svého práva vypovídat, neumožnil ověření skutečností, které by býval na svou obhajobu uvedl. Obviněný se dále domnívá, že jeho obhájci nebylo umožněno, aby položil celou řadu otázek svědkům, přestože se jednalo o otázky, které jinak soud prvního stupně kladl také. Zásadní pochybení obviněný spatřuje v opakovaně vypracovaném znaleckém posudku, přičemž je toho názoru, že oba takto vzniklé posudky jsou vadné a že soudy se o ně při rozhodování neměly opírat. Obviněný rovněž nesouhlasí se závěry soudů činných dříve ve věci, pokud se týkají možnosti či nemožnosti nákupu veřejně neobchodovatelných akcií. Podle obviněného u předmětných akcií existoval předpoklad, že se stanou veřejně obchodovatelnými, přičemž limit pro nákup veřejně neobchodovatelných akcií od jednoho emitenta zákon č. [248/1992](#) Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, neurčoval.

Závěrem podaného dovolání obviněný J. K. navrhuje, aby Nejvyšší soud České republiky (dále jen "Nejvyšší soud") zrušil napadené usnesení Městského soudu v Praze a aby věc vrátil tomuto soudu k opětovnému projednání odvolání.

Nejvyšší státní zástupkyně se k podanému dovolání obviněného J. K. do dne vydání tohoto usnesení nevyjádřila.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. řádu) především zkoumal, zda má podané dovolání všechny obsahové a formální náležitosti, zda bylo podáno včas a oprávněnou osobou a zda poskytuje podklad pro věcné přezkoumání napadeného rozhodnutí či zda tu nejsou důvody pro odmítnutí dovolání. Přitom Nejvyšší soud dospěl k následujícím závěrům:

Podle § 265a odst. 1 tr. řádu lze dovoláním napadnout pouze pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, jestliže

soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští. V posuzovaném případě je napadeným rozhodnutím usnesení Městského soudu v Praze jako odvolacího soudu, jímž bylo zamítnuto odvolání obviněného J. K. podané proti rozsudku, kterým byl tento obviněný uznán vinným a byl mu uložen trest [§ 265a odst. 2 písm. h) tr. řádu]. Proti takovému druhu rozhodnutí je dovolání obecně přípustné. Dovolání podal obviněný prostřednictvím obhájce Mgr. M. Č., bylo proto podáno osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. b) a odst. 2 tr. řádu. K podání dovolání došlo u Obvodního soudu pro Prahu 2 dne 18. 3. 2003, tj. v místě a ve lhůtě podle § 265e tr. řádu.

V dovolání musí být dále uvedeno, z jakých důvodů je rozhodnutí napadáno, a to s odkazem na zákonné ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) až l) nebo 265b odst. 2 tr. řádu, o které se dovolání opírá (§ 265f odst. 1 tr. řádu). Obviněný poukazuje na důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, tedy na to, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Nejvyšší soud se dále zaměřil na posouzení oprávněnosti tohoto uplatněného dovolacího důvodu. Pokud jde o námitku týkající se správnosti či dostatečnosti posouzení subjektivní stránky předmětného trestného činu a námitku směřující proti správnosti použití některých ustanovení zákona o investičních společnostech a investičních fondech, může být taková vada úspěšně namítána prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu. Protože v části dovolání obviněného J. K., která vychází z citovaných výhrad obviněného a která se skutečně opírá o námitku nesprávného právního posouzení skutku, Nejvyšší soud neshledal žádný z důvodů k odmítnutí dovolání ve smyslu § 265i odst. 1 tr. řádu, přezkoumal podle § 265i odst. 3, 4 tr. řádu zákonnost a odůvodněnost napadeného usnesení Městského soudu v Praze, a to v rozsahu odpovídajícím uplatněné námitce a ze zmíněného důvodu uvedeného v dovolání, jakož i řízení předcházející napadenému rozhodnutí. Po přezkoumání dospěl Nejvyšší soud k závěru, že v tomto rozsahu je podané dovolání částečně důvodné. K uvedenému závěru o důvodnosti podaného dovolání dospěl Nejvyšší soud na podkladě následujících skutečností.

V rámci konkretizace dovolacího důvodu obviněný J. K. v dovolání uvedl, že podle jeho názoru ve věci dříve činné soudy nedostatečně posoudily subjektivní stránku předmětného trestného činu a nesprávně aplikovaly některá ustanovení zákona o investičních společnostech a investičních fondech. Dále má za to, že došlo k pochybení, pokud soud prvního stupně neumožnil obhájci obviněného, aby kladl některé otázky svědkům, a jestliže soud použil znalecké posudky, které obviněný považuje za vadné.

Nejvyšší soud především nemohl akceptovat druhou část námitek obviněného, které směřují proti provádění dokazování (včetně kladení otázek svědkům) a zpochybňují následná skutková zjištění učiněná soudy obou stupňů v původním řízení. Jak totiž vyplývá z ustanovení § 265b odst. 1 tr. řádu, důvodem dovolání nemůže být samo o sobě nesprávné skutkové zjištění ani způsob provádění a hodnocení důkazů, neboť takový důvod zde zahrnut není. Dovolání je mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotně právních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen odvolací soud (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. řádu). Dovolací soud není obecnou třetí instancí zaměřenou k přezkoumávání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět, jak je patrné z omezeného rozsahu dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. řádu.

Proto při posuzování oprávněnosti tvrzení o existenci dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu je dovolací soud vždy vázán konečným skutkovým zjištěním, které ve věci učinily soudy prvního a druhého stupně. V trestní věci obviněného J. K. to pak znamená, že pro dovolací soud je rozhodující skutkové zjištění, podle něhož obviněný spáchal skutek tak, jak je uvedeno v rozsudku soudu prvního stupně, s jehož skutkovými závěry se ztotožnil i soud odvolací. V tomto rozsahu tedy obviněný podal dovolání z jiného důvodu, než jaký ho činí přípustným, a Nejvyšší soud se proto nemohl zabývat zmíněnými námitkami obviněného, pokud se týkají provádění důkazů.

Nejvyšší soud se dále zaměřil na posouzení dovolací námitky obviněného J. K., která soudům obou stupňů vytýká nesprávnost použití některých ustanovení zákona č. [248/1992](#) Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů (dále uváděn jen jako "zákon o investičních společnostech a investičních fondech"). Jedná se o námitku založenou na tvrzení o nesprávné aplikaci hmotně právní normy, tedy námitku, kterou lze opřít o uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, protože od správnosti použití příslušných ustanovení zákona o investičních společnostech a investičních fondech bylo závislé správné posouzení, zda lze jednání obviněného J. K. považovat za porušení povinnosti při správě cizího majetku ve smyslu § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., ve znění účinném do 31. 12. 1997 (dále jen "tr. zák."). Jak totiž vyplývá ze skutkových zjištění učiněných soudy obou stupňů v původním řízení, obviněný J. K. jako člen statutárního orgánu I. f. B. nakoupil veřejně neobchodovatelné akcie do majetku tohoto investičního fondu, čímž měl porušit ustanovení § 17 odst. 6 a § 24 odst. 1 zákona o investičních společnostech a investičních fondech. Trestní odpovědnost obviněného tedy soudy v původním řízení dovozovaly z toho, že porušil zákonem uloženou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek, tj. povinnost vyplývající z jiné, mimotrestní právní normy, na kterou trestní zákon (v této alternativě ustanovení § 255 odst. 1 tr. zák.) odkazuje.

Z hlediska časové působnosti zákona ve smyslu § 16 odst. 1 tr. zák. byl pro posuzování trestnosti činu obviněného J. K. rozhodný zákon o investičních společnostech a investičních fondech ve znění účinném v době spáchání stíhaného činu, tj. do 30. 6. 1996, které je pro obviněného příznivější. Zákon o investičních společnostech a investičních fondech ve znění účinném v době rozhodování soudů prvního i druhého stupně totiž už neumožňoval do majetku investičního fondu nakupovat veřejně neobchodovatelné cenné papíry (viz dále) vůbec, takže je z tohoto hlediska pro obviněného méně příznivý, protože nákup takových cenných papírů do majetku investičního fondu by nyní musel být bez dalšího považován za porušení zákonem uložené povinnosti. Pokud jde o trestní zákon, i zde je pro obviněného příznivější ustanovení § 255 tr. zák. ve znění účinném do 31. 12. 1997, neboť ještě neobsahovalo okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby uvedenou v § 255 odst. 3 tr. zák., která v době rozhodování soudů obou stupňů již dovolovala následek jednání obviněného kvalifikovat jako škodu velkého rozsahu s možností uložení přísnějšího trestu odnětí svobody v sazbě od dvou do osmi let.

Nejvyšší soud v uvedené souvislosti dále připomíná, že trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., o který v posuzované věci jde, může být spáchán i nákupem určitých cenných papírů za určitých okolností do majetku, který je pachatel povinen opatrovat nebo spravovat, jestliže jde o nákup provedený v rozporu s povinností pachatele, která mu byla zákonem uložena nebo byla jím smluvně převzata, a je-li následkem takového nákupu způsobení značné škody na opatrovaném nebo spravovaném majetku. K trestnosti tohoto činu se vyžaduje úmyslné zavinění (§ 3 odst. 3, § 4 tr. zák.), přičemž postačí i úmysl nepřímý [§ 4 písm. b) tr. zák.], k okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby uvedené v § 255 odst. 2 písm. b) tr. zák. (způsobení značné škody) pak postačí zavinění z nedbalosti [§ 6 písm. a) tr. zák.].

Zákon o investičních společnostech a investičních fondech ve svém ustanovení § 17 odst. 6 k problematice majetku investičních fondů uloženého v cenných papírech stanovil, že majetek mohl být uložen též v dosud na finančním trhu neobchodovatelných cenných papírech, u nichž bylo možné předpokládat, že budou přijaty k obchodování na tomto trhu. K tomu, aby soudy obou stupňů v původním řízení mohly učinit právní závěr, že obviněný J. K. spáchal trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák., a to porušením citované povinnosti podle § 17 odst. 6 zákona o investičních společnostech a investičních fondech, bylo zejména nutné učinit taková skutková zjištění, z nichž by vyplývalo, že obviněný nakoupil určité veřejně neobchodovatelné cenné papíry, u kterých nebylo možné předpokládat jejich přijetí k obchodování na finančním trhu, přičemž tyto skutečnosti by musely být současně zahrnuty zaviněním obviněného v zákonem požadované formě. Ze shora uvedené skutkové věty výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně, s níž se v podstatě ztotožnil i soud odvolací, je zřejmé, že obviněný J. K. nakoupil veřejně neobchodovatelné akcie (s konkrétním určením, o jaké akcie se jednalo, v jakém množství atd.). Není zde však již vyjádřeno žádné skutkové zjištění, z něhož by vyplývaly další potřebné zákonné znaky posuzovaného trestného činu, zejména není zmíněna absence předpokladu přijetí předmětných akcií k veřejné obchodovatelnosti a potřebný subjektivní vztah obviněného k této skutečnosti. Tyto chybějící znaky pak nejsou obsaženy ani v odůvodnění žádného z rozhodnutí soudů obou stupňů vydaných v trestní věci obviněného J. K. Soud prvního stupně ve svém rozsudku - aniž skutková zjištění obsažená ve výroku o vině jakkoli blíže rozvedl v odůvodnění - toliko konstatuje, že se jednalo o tehdy veřejně neobchodovatelné akcie (č. l. 596 trestního spisu). K akciím P. b., a. s., doplnil, že dne 4. 6. 1993 nebylo tomuto subjektu uděleno povolení k určitým emisím obligací a k jejich veřejnému obchodování, společnosti K., a. s., potom k takovému obchodování ve vztahu k 1 000 ks akcií s kódem ISIN 0009075305 dne 2. 8. 1994 povolení vydáno bylo. Ani odvolací soud žádné skutkové zjištění v této souvislosti neučinil, protože pouze vyložil zmíněné ustanovení § 17 odst. 6 zákona o investičních společnostech a investičních fondech, přičemž uvedl, že očekávaná veřejná obchodovatelnost musí být věcí časově velmi blízkou a reálnou (č. l. 627 trestního spisu). Jde sice o názor správný, ale z hlediska porušení citovaného ustanovení nedostatečný. Není z něj totiž patrné, zda a na podkladě jakých skutečností (např. s ohledem na počet, druh a charakter kupovaných cenných papírů, časové souvislosti, znalosti obviněného, vývoj finančního trhu apod.) musel být obviněný přinejmenším srozuměn [§ 4 písm. b) tr. zák.] s tím, že nelze důvodně předpokládat, že předmětné akcie nakoupené pro Investiční fond Bohemia budou či mohou být přijaty k obchodování na veřejném trhu.

Jak vyplývá již z naznačeného přehledu, dosavadní skutková zjištění učiněná ve věci soudy obou stupňů neumožňují závěr o tom, že obviněný J. K. porušil povinnosti podle § 17 odst. 6 zákona o investičních společnostech a investičních fondech. Především ze skutkové věty odsuzujícího rozsudku, která by měla rozhodujícím způsobem popisovat jednání obviněného a jeho následek tak, aby byla zřejmá oprávněnost následné právní kvalifikace (§ 120 odst. 3 tr. řádu), ale ani z odůvodnění napadených rozhodnutí totiž nevyplývají všechny potřebné skutkové okolnosti, které by vyjadřovaly jak porušení určité zákonem uložené povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek, tak i důsledek tohoto porušení v podobě způsobené škody. Skutková podstata trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., jehož spácháním byl obviněný J. K. v původním řízení uznán vinným, je přitom - v alternativě použité soudy obou stupňů a předpokládající porušení zákonem uložené povinnosti - skutkovou podstatou blanketní. To znamená, že pro její naplnění je nutné úmyslné porušení jiné právní normy, na kterou blanketní skutková podstata odkazuje. Závěr o porušení povinnosti uložené obviněnému J. K. ustanovením § 17 odst. 6 zákona o investičních společnostech a investičních fondech však dosavadní skutková zjištění neumožňují, tudíž ve vztahu k tomuto ustanovení (k této zákonem uložené povinnosti) není prozatím ani opodstatněný závěr o vině obviněného ze spáchání trestného činu podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. V rozsahu zmíněné námitky bylo proto dovolání obviněného shledáno důvodným.

Nejvyšší soud považuje současně v naznačené souvislosti za nutné vyjádřit se k námitce obviněného, která směřuje proti názoru odvolacího soudu uvedenému v odůvodnění jeho usnesení (č. l. 627 trestního spisu). Zde soud druhého stupně konstatoval, že výraz "lze předpokládat" užitý v ustanovení § 17 odst. 6 zákona o investičních společnostech a

investičních fondech ve vztahu ke změně cenného papíru z veřejně neobchodovatelného na veřejně obchodovatelný je nutné vykládat jako věc časově velmi blízkou a reálnou. Obviněný je však přesvědčen, že takový výklad nemá v zákoně oporu. Podle názoru Nejvyššího soudu výraz "lze předpokládat" je nutné považovat za vyjádření stavu oddělujícího na jedné straně pouhou možnost, že cenné papíry budou přijaty k obchodování na finančním trhu, a na druhé straně jistotu, že se tak stane. Interpretaci citovaného pojmu provedenou odvolacím soudem je tudíž možné považovat za správnou. Veřejná obchodovatelnost příslušného cenného papíru musela být pro splnění zákonného požadavku spočívajícího ve formulaci "lze předpokládat" již reálná, tedy měla by být pravděpodobnější než možnost, že cenný papír naopak zůstane veřejně neobchodovatelným. Současně však tato zákonná směrnice vyžadovala, aby i vzhledem ke zmíněné reálnosti se dosud veřejně neobchodovatelný cenný papír stal veřejně obchodovatelným v časově blízkém horizontu, tedy bezpochyby nikoli např. v řádu několika let. Naznačený výklad je přitom v souladu s obecnou konstrukcí pravidel o majetku investičních fondů, která stanovila jako zásadu uložení tohoto majetku do veřejně obchodovatelných cenných papírů (§ 17 odst. 1 zákona o investičních společnostech a investičních fondech) a pouze jako výjimku možnost uložení majetku do veřejně neobchodovatelných cenných papírů, u nichž se ovšem důvodně očekávalo jejich přijetí k obchodování na finančním trhu (§ 17 odst. 6 zákona o investičních společnostech a investičních fondech).

K obdobnému konstatování jako v případě ustanovení § 17 odst. 6 zákona o investičních společnostech a investičních fondech dospěl Nejvyšší soud i stran porušení povinnosti uložené obviněnému v § 24 odst. 1 téhož zákona. Podle posledně citovaného ustanovení hodnota veřejně obchodovatelných cenných papírů stejného emitenta nesmí tvořit více než 10 % majetku investičního fondu. Toto omezení se nevztahuje na státní dluhopisy. Z nadpisu i z obsahu ustanovení § 24 odst. 1 zákona o investičních společnostech a investičních fondech tedy vyplývá, že jeho účelem je stanovení jednoho z pravidel pro omezení a rozložení rizika, konkrétně stanovení nejvyššího přípustného limitu pro kapitálovou angažovanost investičního fondu v cenných papírech jednoho druhu vydaných stejným emitentem. Předmětem regulace je potom především angažovanost v cenných papírech - a tedy i akciích - veřejně obchodovatelných. Obdobné ustanovení týkající se veřejně neobchodovatelných cenných papírů zákon o investičních společnostech a investičních fondech v rozhodné době neobsahoval (a neobsahuje ani nyní, protože neumožňuje ukládat majetek investičního fondu do veřejně neobchodovatelných, resp. nyní neregistrovaných cenných papírů). Ve věci dříve činné soudy v této souvislosti vyjádřily názor, podle něhož pokud existuje takové pravidlo pro akcie veřejně obchodovatelné, tím spíše nemůže být dána výjimka pro akcie veřejně neobchodovatelné (pouze stručně na č. l. 627 trestního spisu). Nejvyšší soud se s popsáním stanoviskem v zásadě ztotožňuje.

K tomu Nejvyšší soud dodává, že pravidla pro veřejnou obchodovatelnost cenných papírů stanovil zákon č. [591/1992 Sb.](#), o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů, a to v rozhodné době ve znění účinném do 30. 6. 1996 - dále jen "zákon o cenných papírech". Podle § 71 odst. 2 a § 72 odst. 1 zákona o cenných papírech bylo možné na veřejném trhu obchodovat zejména s cennými papíry, kterým bylo Ministerstvem financí České republiky uděleno povolení k veřejnému obchodování a které měly stanovené náležitosti. Součástí žádosti o takové povolení byl tzv. prospekt cenného papíru, v němž žadatel uvedl řadu údajů týkajících se mimo jiné emitenta, jeho finanční situace a jeho předmětu podnikání a dále údaje týkající se předmětného cenného papíru (§ 74 zákona o cenných papírech). Podle § 75 odst. 3 zákona o cenných papírech potom Ministerstvo financí České republiky povolení k veřejnému obchodování neudělilo, pokud - mimo jiné - by veřejné obchodování s předmětným cenným papírem bylo v rozporu s ochranou investorů, finanční politikou státu nebo by neodpovídalo potřebám finančního trhu. Z citovaných ustanovení je zřejmé, že cenné papíry (akcie) veřejně obchodovatelné jsou vyšší kvality ve srovnání s veřejně neobchodovatelnými cennými papíry (akciemi). Proto nákup veřejně obchodovatelných cenných papírů (akcií) investičním fondem měl být ve smyslu § 17 odst. 1, 6 zákona o investičních společnostech a investičních fondech v zájmu omezení rizika pravidlem a nákup veřejně neobchodovatelných cenných papírů (akcií) výjimkou, jak již bylo výše zdůrazněno. Logickým výkladem lze potom jednoznačně dospět k závěru, že pokud zákon o investičních společnostech a investičních fondech stanoví ve smyslu svého § 24 odst. 1 v rámci omezení rizika jako nejvyšší přípustný limit stran veřejně obchodovatelných (tj. kvalitnějších) cenných papírů stejného emitenta 10 % majetku investičního fondu, tím spíše nemůže být přípustný vyšší limit pro cenné papíry veřejně neobchodovatelné (tj. méně kvalitní), které navíc mohly být v majetku investičního fondu jen dočasně, než se staly veřejně obchodovatelnými. Zmíněný názor vyplývá i z ustanovení § 17 odst. 6 zákona o investičních společnostech a investičních fondech, neboť

dojde-li k uskutečnění zde vyjádřeného předpokladu, tedy k přijetí dosud veřejně neobchodovatelných cenných papírů k obchodování na finančním trhu, přejdou takové cenné papíry již do režimu ustanovení § 24 odst. 1 zákona o investičních společnostech a investičních fondech, a to i se stanoveným limitem.

Obviněný J. K. se proto mohl svým jednáním dopustit trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. též porušením zákonem stanovené povinnosti podle § 24 odst. 1 per analogiam zákona o investičních společnostech a investičních fondech, a to konkrétně ve formě nákupu veřejně neobchodovatelných akcií do majetku investičního fondu. Muselo by však současně dojít k překročení zde stanoveného limitu, tj. k uložení více než 10 % majetku investičního fondu do takových cenných papírů. S otázkou překročení zmíněné hranice se však již soudy obou stupňů vypořádaly nedostatečným způsobem. Výrok o vině rozsudku soudu prvního stupně ani jeho odůvodnění neobsahují odpovídající skutkové okolnosti, z nichž by takový závěr vyplýval. Není zde ani žádná zmínka o tom, v jakém rozsahu byl uvedený limit překročen. V odůvodnění usnesení odvolacího soudu je potom uvedena toliko informace sdělená jedním ze svědků (Mgr. T.), který uvedl, že předmětné akcie obviněný nakoupil za skoro polovinu veškerého majetku fondu (č. l. 626 trestního spisu). Nejvyšší soud tak opět konstatuje, že na základě dosud popsanych skutkových okolností nelze jednání obviněného kvalifikovat jako porušení zákonem stanovené povinnosti při správě cizího majetku ve vztahu k ustanovení § 24 odst. 1 zákona o investičních společnostech a investičních fondech a tudíž ani jako trestný čin podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. I v rozsahu této námítky bylo proto dovolání podáno důvodně.

Pochybnosti o správnosti právní kvalifikace skutku, který je kladen za vinu obviněnému J. K., spatřuje Nejvyšší soud z hlediska objektivní stránky i v tom, že ze skutkových zjištění, z nichž vycházely v posuzované věci soudy obou stupňů, není zřejmé, v čem měla spočívat škoda jako obligatorní znak trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. V rozsudku soudu prvního stupně je jen konstatována škoda "v celkové výši nejméně 89 164 720,- Kč", aniž by zde byly obsaženy jakékoli skutkové okolnosti, které by konkretizovaly, zda škoda vznikla nedodáním převáděných cenných papírů, jejich podstatně nižší hodnotou, než jaká byla výše kupní ceny zaplacené obviněným, či jiným způsobem na úkor majetku I. f. B. Spatřoval-li soud prvního stupně i odvolací soud škodu v tom, že cenné papíry nakoupené obviněným J. K. neměly takovou hodnotu, která by odpovídala zaplacené kupní ceně, bylo třeba i tuto okolnost v popisu skutku jednoznačně vyjádřit, a to včetně údaje, jakou skutečnou cenu měly cenné papíry nakoupené do majetku I. f. B. Ostatně popis skutku v rozsudku soudu prvního stupně je i v dalších směrech natolik nepřesný, že neobsahuje ani takové základní údaje, jako je určení toho, kdo u smluv uvedených pod body 1. až 3. výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně vystupoval jako prodávající a kdo jako kupující, a zda, popřípadě kdy, kým a v jaké výši byla kupní cena zaplacená. Nepřesné jsou i citace zákona o investičních společnostech a investičních fondech a trestního zákona, pokud jde o znění, z něhož soud prvního stupně vycházel s ohledem na časovou působnost zákona ve smyslu § 16 odst. 1 tr. zák. Alespoň v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně pak bylo třeba konkretizovat, z jakých zákonných ustanovení vyplývala pro obviněného J. K. jako člena představenstva investičního fondu jeho povinnost opatrovat nebo spravovat majetek tohoto fondu (viz zejména ustanovení § 66 odst. 2, § 194 odst. 5, § 567 odst. 1 a § 570 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů).

Obviněný J. K. dále ve svém dovolání tvrdil, že soudy činné dříve ve věci se nedostatečně zabývaly subjektivní stránkou předmětného trestného činu. Námítku zpochybňující subjektivní stránku lze v dovolání uplatnit s odkazem na důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, neboť se může jednat o nesprávné právní posouzení skutku, pokud není zavinění náležitě vyjádřeno v odpovídajících skutkových zjištěních. V návaznosti na výše konstatovaná pochybení je potom podle názoru Nejvyššího soudu nutné obviněnému i v tomto směru přisvědčit. Ze skutkových zjištění, jak jsou obsažena především ve skutkové větě, případně v odůvodnění ve věci vydaných rozhodnutí, lze dovodit subjektivní vztah obviněného toliko k některým znakům skutkové podstaty. Je zřejmé, že obviněný svým zaviněným jednáním ve formě úmyslu přímého [§ 4 písm. a) tr. zák.] nakoupil veřejně neobchodovatelné akcie do majetku

investičního fondu. K naplnění některých znaků skutkové podstaty trestného činu podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. však zákon požaduje právě zavinění úmyslné (§ 3 odst. 3 tr. zák.), a to konkrétně ve vztahu k porušení povinnosti (zákonem uložené) opatrovat nebo spravovat cizí majetek. Proto v případě porušení ustanovení § 17 odst. 6 a § 24 odst. 1 zákona o investičních společnostech a investičních fondech by některá forma úmyslného zavinění obviněného musela zahrnovat jak absenci důvodného předpokladu přijetí předmětných akcií k veřejnému obchodování, tak i skutečnost, že nákupem těchto akcií došlo k překročení zákonem stanoveného limitu pro omezení a rozložení rizika. Soudy obou stupňů však do vyjádření skutkových zjištění takové okolnosti, jak již bylo uvedeno výše k předchozím námitkám obviněného, nezahrnuly, ale ohledně zavinění obviněného se omezily jen na obecné a velmi stručné formulace v odůvodnění svých rozhodnutí, které dostatečně nevypovídají o tom, zda byl obviněný J. K. alespoň srozuměn s porušením povinnosti při správě cizího majetku a s důsledkem z toho vyplývajícím, tj. se způsobením škody na majetku investičního fondu. Proto dosud učiněné skutkové závěry zatím nedovolují posoudit subjektivní vztah obviněného ke všem rozhodným zákonným znakům skutkové podstaty trestného činu, který je obviněnému kladen za vinu. Nejvyšší soud konstatuje, že i v tomto rozsahu námitek je dovolání důvodné.

Obviněný v souvislosti s námitkou stran posouzení subjektivní stránky předmětného trestného činu současně poukazuje na některé okolnosti týkající se skončení jeho pracovního poměru v investiční společnosti F., spol. s r. o., přičemž závěry, které z těchto skutečností zejména odvolací soud dovodil, považuje za nesprávné, resp. tvrdí, že mezi nákupem cenných papírů, který byl předmětem vyšetřování, a skončením uvedeného pracovního poměru není žádný vztah. Nehledě k tomu, že jde o okolnost, která má pro posouzení trestnosti stíhaného skutku jen podpůrný význam a teprve ve spojení s dalšími skutečnostmi může nanejvýš doplňovat úvahy o zavinění, obviněný v tomto případě vyslovuje svůj nesouhlas s provedeným dokazováním a s hodnocením důkazů, které ve věci učinily soudy obou stupňů. To ovšem Nejvyšší soud v řízení o dovolání není oprávněn přezkoumávat, jak již bylo výše zdůrazněno. Navíc tyto dovolací námitky obviněného směřují jen proti odůvodnění napadených rozhodnutí, ač dovolání proti důvodům rozhodnutí není přípustné (§ 265a odst. 4 tr. řádu). Ze stejných důvodů nemohla být akceptována ani dovolací námitka obviněného J. K., v níž v souvislosti s argumenty směřujícími proti správnosti posouzení subjektivní stránky trestného činu obviněný vyjádřil nesouhlas s konstatováním obsaženým v odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu, podle něhož obviněný tím, že nevyužil svého práva vypovídat, neumožnil ověření skutečností, které by býval na svou obhajobu uvedl.

Nejvyšší soud konstatuje, že usnesením Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2002, sp. zn. 5 To 454/2002, které obviněný napadl dovoláním, nebyly odstraněny zmíněné vady, jimiž je zatížen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1. Proto napadené usnesení odvolacího soudu spočívá z výše popsanych důvodů na nesprávném právním posouzení skutku, jak s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu tvrdil obviněný.

Po zjištění, že dovolání obviněného J. K. je v uvedených směrech částečně opodstatněné, Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. řádu zrušil napadené usnesení Městského soudu v Praze. Podle § 265k odst. 2 tr. řádu Nejvyšší soud zrušil také další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. řádu pak Nejvyšší soud přikázal Městskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Městský soud v Praze tak v naznačeném rozsahu opětovně projedná odvolání obviněného J. K. a odstraní vady vytknuté tímto rozhodnutím Nejvyššího soudu. Přitom především znovu zjistí a posoudí, zda obviněný svým jednáním úmyslně porušil povinnosti uložené mu zákonem o investičních společnostech a investičních fondech v § 17 odst. 6 a

v § 24 odst. 1, popřípadě vyplývající z dalších zákonných ustanovení, a zda, v jaké podobě a v jaké výši tím způsobil škodu na opatrovaném nebo spravovaném majetku I. f. B. Odpovídajícím způsobem pak odvolací soud zajistí, aby v novém rozhodnutí ve věci samé, které je třeba učinit, byly obsaženy všechny rozhodné skutkové okolnosti, jež jsou nezbytné pro správné právní posouzení, zda skutkem, pro který je obviněný stíhán, spáchal trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., popřípadě trestný čin jiný nebo žádný. Nad rámec podaného dovolání musí odvolací soud reagovat i na další vadu rozsudku soudu prvního stupně, který jeden z dílčích útoků pokračujícího trestného činu obsažený v obžalobě (týkající se obchodu se společností K., a. s., P. ze dne 9. 4. 1996) do rozsudku nepojal, ale podle jeho odůvodnění ho z popisu skutku jen tzv. vypustil. Přitom soud prvního stupně již rozhodoval za účinnosti novelizace trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb., takže byl povinen považovat i dílčí útok pokračujícího trestného činu za samostatný skutek z procesního hlediska (§ 12 odst. 12 tr. řádu), a pokud v něm nespatořoval trestný čin, měl o něm rozhodnout zprošťujícím výrokem podle § 226 tr. řádu.

Ve smyslu § 265s odst. 1 tr. řádu je odvolací soud, případně i soud prvního stupně v dalším řízení vázán právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto dovolacím rozhodnutí a je povinen respektovat zákaz reformationis in peius (§ 265s odst. 2 tr. řádu).

Vady napadeného rozhodnutí důvodně vytknuté dovoláním a zjištěné Nejvyšším soudem nebylo možné odstranit ve veřejném zasedání v řízení o dovolání, tudíž Nejvyšší soud podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. řádu učinil toto rozhodnutí v neveřejném zasedání.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)